

REGULAMIN EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU PRAW CZŁOWIEKA (wyciąg)

Stan na 23.05.2017 r.

TYTUŁ II – PROCEDURA

Rozdział I – Zasady ogólne

Reguła 32

Wytyczne dotyczące praktyki

Przewodniczący Trybunału może wydawać wytyczne dotyczące praktyki, w szczególności w odniesieniu do takich kwestii, jak stawiennictwo na rozprawach, składanie pism procesowych i innych dokumentów.

Reguła 33¹

Jawność dokumentów

~~§~~—Wszystkie dokumenty przedłożone w Kancelarii przez strony lub osoby trzecie w związku ze skargą, z wyłączeniem dokumentów przedłożonych w ramach negocjacji ugodowych przewidzianych w regule 62, są publicznie dostępne zgodnie z zasadami ustalonymi przez Kanclerza, chyba że Przewodniczący Izby, z przyczyn wskazanych w ustępie 2 niniejszej reguły, z urzędu albo na wniosek strony lub jakiegokolwiek innej osoby zainteresowanej, zdecyduje inaczej.

~~§~~—Publiczny dostęp do dokumentu lub jego części może zostać ograniczony w interesie moralności, porządku publicznego lub bezpieczeństwa państwowego w społeczeństwie demokratycznym, gdy wymaga tego dobro małoletnich lub ochrona życia prywatnego stron

---

¹Zgodnie ze zmianami z dnia 17 czerwca i 8 lipca 2002 r., 7 lipca 2003 r., 4 lipca 2005 r., 13 listopada 2006 r. oraz 14 maja 2007 r.

lub innej osoby zainteresowanej, lub w zakresie uznanym za bezwzględnie konieczny w opinii Przewodniczącego Izby z uwagi na szczególne okoliczności, gdy jawność mogłaby przynieść szkodę interesom wymiaru sprawiedliwości.

~~§~~—Wniosek o objęcie poufnością przedłożony na podstawie ustępu 1 niniejszej reguły powinien zawierać uzasadnienie i określać, czy niedostępna publicznie ma być całość, czy część dokumentów.

~~§~~—Decyzje i wyroki wydane przez Izbę są publicznie dostępne. Decyzje i wyroki wydane przez Komitet, w tym decyzje wydane zgodnie z regułą 53 ust. 5, są publicznie dostępne. Trybunał cyklicznie udostępnia informacje na temat decyzji podjętych przez sędziego orzekającego jednoosobowo zgodnie z regułą 52A ust. 1 oraz przez Komitety zgodnie z regułą 53 ust. 5.

Reguła 34²

Użycie języków

~~§~~—Językami urzędowymi Trybunału są języki angielski i francuski.

~~§~~—W związku ze skargami wniesionymi na podstawie artykułu 34 Konwencji oraz tak długo, jak żadnej z Układających się Stron nie zakomunikowano skargi zgodnie z niniejszym Regulaminem, komunikacja ze skarżącymi lub ich przedstawicielami oraz ustne i pisemne oświadczenia skarżących lub ich przedstawicieli, jeśli nie zostały sporządzone w jednym z urzędowych języków Trybunału, powinny być sporządzone w jednym z języków urzędowych Układających się Stron. Jeżeli Układająca się Strona jest informowana lub zawiadamiana o skardze zgodnie z niniejszym Regulaminem, skarga oraz załączone do niej dokumenty są przekazywane Państwu w języku, w jakim zostały złożone przez skarżącego w Kancelarii.

~~§~~—a) Wszystkie komunikacje oraz ustne i pisemne oświadczenia skarżących lub ich przedstawicieli dotyczące rozprawy a także komunikacje ze skarżącymi lub ich przedstawicielami prowadzone po zakomunikowaniu skargi Układającej się Stronie dokonuje się w jednym z języków urzędowych Trybunału, chyba że Przewodniczący Izby zezwoli na dalsze używanie języka urzędowego Układającej się Strony.

b) Gdy udzielono powyższego zezwolenia, Kanclerz podejmuje niezbędne czynności w celu zapewnienia tłumaczenia ustnego i pisemnego na język angielski lub francuski, odpowiednio, ustnych i pisemnych oświadczeń skarżącego, w całości lub w części, jeżeli Przewodniczący Izby uzna, że leży to w interesie zapewnienia prawidłowego przebiegu postępowania..

c) Przewodniczący Izby może wyjątkowo udzielić powyższego zezwolenia pod warunkiem, że skarżący poniesie całość lub część kosztów podejmowania takich czynności.

d) O ile Przewodniczący Izby nie zdecyduje inaczej, każda decyzja podjęta na podstawie poprzedzających przepisów niniejszego ustępu jest wiążąca w dalszym toku postępowania w

---

²Zgodnie ze zmianami z dnia 13 grudnia 2004 r.

Nieoficjalne tłumaczenie
przygotowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych

sprawie, w tym w postępowaniu z wniosków o przekazanie sprawy do Wielkiej Izby oraz o interpretację lub rewizję wyroku na podstawie, odpowiednio, reguł 73, 79 i 80.

~~6~~a) Wszelka komunikacja z Układającą się Stroną będącą stroną w sprawie oraz ustne i pisemne oświadczenia Układającej się Strony będącej stroną w sprawie powinny być sporządzane w jednym z języków urzędowych Trybunału. Przewodniczący Izby może zezwolić zainteresowanej Układającej się Stronie na używanie jednego z jej języków urzędowych w ustnych i pisemnych oświadczeniach.

b) Gdy powyższe zezwolenie zostało udzielone, wnioskująca Strona jest odpowiedzialna za:

(i) przedłożenie tłumaczenia jej pisemnych oświadczeń na jeden z języków urzędowych Trybunału w terminie określonym przez Przewodniczącego Izby. Jeżeli Strona ta nie złoży tłumaczenia w określonym terminie, Kanclerz może podjąć niezbędne czynności w celu zapewnienia tłumaczenia, obciążając wnioskującą Stronę kosztami,

(ii) ponoszenie kosztów tłumaczenia jej ustnych oświadczeń na język angielski lub francuski. Za podjęcie czynności koniecznych dla zapewnienia takiego tłumaczenia odpowiada Kanclerz;

c) Przewodniczący Izby może zarządzić, że Układająca się Strona będąca stroną w sprawie, w określonym terminie przedłoży tłumaczenia na język angielski lub francuski, albo streszczenia w języku angielskim lub francuskim wszystkich lub niektórych załączników do jej pisemnych oświadczeń lub jakichkolwiek innych właściwych dokumentów albo ich fragmentów.

d) Poprzedzające litery niniejszego ustępu mają zastosowanie *mutatis mutandis* do interwencji strony trzeciej na podstawie reguły 44 oraz do używania przez stronę trzecią języka innego niż urzędowy.

~~6~~Przewodniczący Izby może wystąpić do pozwanej Układającej się Strony o przekazanie tłumaczenia jej pisemnych oświadczeń na język urzędowy tej Strony, aby ułatwić skarżącemu zrozumienie tych oświadczeń.

~~66~~Każdy świadek, biegły lub inna osoba, która nie posiada wystarczającej znajomości jednego z dwóch języków urzędowych Trybunału, stając przed Trybunałem może używać swojego własnego języka. W takim przypadku Kanclerz podejmuje niezbędne czynności dla zapewnienia tłumaczenia pisemnego lub ustnego.

Reguła 36³

Reprezentacja skarżących

~~66~~Osoby fizyczne, organizacje pozarządowe lub grupy jednostek mogą wnosi

~~66~~ skargi na podstawie artykułu 34 Konwencji osobiście lub za pośrednictwem przedstawiciela.

---

³Zgodnie ze zmianami z dnia 7 lipca 2003 r.

Nieoficjalne tłumaczenie
przygotowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych

~~§§~~ Po notyfikowaniu skargi pozwanej Układającej się Stronie na podstawie reguły 54 ust. 2 lit. b), skarżący powinien być reprezentowany zgodnie z ustępem 4 niniejszej reguły, chyba że Przewodniczący Izby zdecyduje inaczej.

~~§§~~ Skarżący musi być reprezentowany na każdej rozprawie zarządzanej przez Izbę, chyba że Przewodniczący Izby, w drodze wyjątku, zezwoli skarżącemu na przedstawienie jego/jej sprawy osobiście, z zastrzeżeniem obecności adwokata lub innego zaaprobowanego przedstawiciela, gdy zachodzi taka potrzeba.

~~§§~~ a) Przedstawicielem działającym w imieniu skarżącego zgodnie z ustępami 2 i 3 niniejszej reguły jest profesjonalny pełnomocnik uprawniony do wykonywania zawodu w którejkolwiek z Układających się Stron oraz zamieszkały na terytorium jednej z nich albo inna osoba zaaprobowana przez Przewodniczącego Izby.

~~§§~~ b) W wyjątkowych okolicznościach i na każdym etapie postępowania, Przewodniczący Izby może zdecydować, jeśli uzna to za uzasadnione okolicznościami albo zachowaniem profesjonalnego pełnomocnika lub innej osoby zaaprobowanej zgodnie z poprzedzającą literą, że osoba ta nie może dalej zastępować lub pomagać skarżącemu oraz że skarżący powinien poszukać innego przedstawiciela.

~~§§~~ a) Profesjonalny pełnomocnik lub inny zaaprobowany przedstawiciel albo sam skarżący, który zwraca się o zezwolenie na przedstawienie swojej sprawy osobiście, musi posiadać odpowiednią zdolność rozumienia jednego z języków urzędowych Trybunału, nawet w przypadku udzielenia zezwolenia zgodnie z poniższą literą.

~~§§~~ b) Jeżeli osoba taka nie włada wystarczająco biegle jednym z języków urzędowych Trybunału, aby móc się wypowiedzieć, Przewodniczący Izby może zezwolić na używanie jednego z języków urzędowych Układających się Stron na podstawie reguły 34 ust. 3.

Reguła 38

Pisma procesowe

~~§§~~ Zgodnie z niniejszym Regulaminem żadne pisemne stanowisko ani inne dokumenty nie mogą zostać złożone po upływie terminu wyznaczonego przez Przewodniczącego Izby albo Sędziego Sprawozdawcę, w zależności od przypadku. Pisemnych stanowisk lub innych dokumentów złożonych po tym terminie lub wbrew wytycznym dotyczącym praktyki wydanych na podstawie Reguły 32, nie włącza się do akt sprawy, chyba że Przewodniczący Izby zdecyduje inaczej.

~~§§~~ W celu zbadania, czy dochowano terminu określonego w ustępie pierwszym niniejszej reguły, bierze się pod uwagę poświadczoną datę wystania dokumentu lub, w przypadku braku takiej daty, rzeczywistą datę jego wpływu do Kancelarii.

Reguła 39⁴

Środki tymczasowe

~~§§~~ Izba lub, tam gdzie to właściwe, Przewodniczący Sekcji lub sędzia dyżurny wyznaczony zgodnie z ustępem 4 niniejszej reguły może na wniosek strony lub innej osoby zainteresowanej albo z urzędu wskazać stronom środek tymczasowy, jaki należy według ich oceny zastosować w interesie stron lub właściwego przebiegu postępowania.

~~§§~~ W razie uznania tego za właściwe, środek zastosowany w danej sprawie jest niezwłocznie notyfikowany Komitetowi Ministrów.

~~§§~~ Izba lub tam, gdzie to właściwe, Przewodniczący Sekcji lub sędzia dyżurny wyznaczony zgodnie z ustępem 4 niniejszej reguły, może żądać od stron informacji o jakiegokolwiek kwestii związanej z zastosowaniem zaleconego środka tymczasowego.

~~§§~~ Prezes Trybunału może wyznaczyć Wiceprzewodniczących Sekcji jako sędziów dyżurnych do orzekania w sprawach wniosków o środki tymczasowe.

Reguła 42 (poprzednio Reguła 43)

Połączenie oraz równoczesne rozpatrywanie skarg

~~§§~~ Izba może, na wniosek stron albo z urzędu, zarządzić połączenie dwóch lub większej liczby skarg.

~~§§~~ Przewodniczący Izby, po konsultacji ze stronami, może zarządzić, że postępowania w sprawie skarg przypisanych tej samej Izbie będą prowadzone równocześnie, bez uszczerbku dla możliwości podjęcia przez Izbę decyzji w kwestii połączenia skarg.

Reguła 43⁵

Skreślenie i ponowne wpisanie na listę

~~§§~~ Trybunał może na każdym etapie postępowania zdecydować o skreśleniu skargi z listy spraw zgodnie z artykułem 37 Konwencji.

~~§§~~ Gdy skarżąca Układająca się Strona zawiadomi Kanclerza o braku zamiaru dalszego prowadzenia sprawy, Izba może skreślić skargę z listy Trybunału na podstawie artykułu 37

---

⁴Zgodnie ze zmianami z dnia 4 lipca 2005 r., 16 stycznia 2012 r. i 14 stycznia 2013 r.

⁵Zgodnie ze zmianami z dnia 17 czerwca i 8 lipca 2002 r., 7 lipca 2003 r., 13 listopada 2006 r. oraz 2 kwietnia 2012 r.

Konwencji, jeżeli druga Układająca się Strona lub Strony, których sprawa dotyczy wyrażą zgodę na takie zakończenie postępowania.

~~§§~~ Gdy doszło do polubownego załatwienia sprawy zgodnie z artykułem 39 Konwencji, skargę skreśla się z listy spraw Trybunału decyzją. Zgodnie z artykułem 39 ust. 4 Konwencji, decyzję tę przekazuje się Komitetowi Ministrów, który czuwa nad wykonaniem warunków polubownego załatwienia sprawy określonych w decyzji. W innych przypadkach przewidzianych w artykule 37 Konwencji skarga, która została uznana za dopuszczalną, zostaje skreślona wyrokiem, natomiast skargę uznaną za niedopuszczalną skreśla się decyzją. Jeżeli skarga zostaje skreślona wyrokiem, Przewodniczący Izby przesyła prawomocny wyrok Komitetowi Ministrów w celu umożliwienia czuwania, zgodnie z artykułem 46 ust. 2 Konwencji, nad wykonaniem zobowiązań, które mogły zostać nałożone w związku z zakończeniem lub rozstrzygnięciem sporu.

~~§§~~ Jeżeli skreślono skargę zgodnie z artykułem 37 Konwencji, rozstrzygnięcie o kosztach należy do swobodnego uznania Trybunału. Jeżeli zasądzenie kosztów następuje w decyzji o skreśleniu skargi, która została uznana za niedopuszczalną, Przewodniczący Izby przesyła decyzję Komitetowi Ministrów.

~~§§~~ W przypadku skreślenia skargi zgodnie z artykułem 37 Konwencji, Trybunał może ją ponownie wpisać na swoją listę, jeżeli uzna, że jest to uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami.

Reguła 44A⁶

Obowiązek współpracy z Trybunałem

Strony mają obowiązek pełnej współpracy w toku postępowania, w szczególności podejmowania takich działań leżących w zakresie ich kompetencji, które Trybunał uważa za konieczne dla należytego sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Obowiązek ten odnosi się również do Układającej się Strony niebędącej stroną postępowania, jeżeli taka współpraca jest niezbędna.

Reguła 44B⁷

Niezastosowanie się do zarządzenia Trybunału

W przypadku, gdy strona nie zastosuje się do zarządzenia Trybunału dotyczącego toku postępowania, Przewodniczący Izby może podjąć wszelkie kroki, które uzna za stosowne.

---

⁶Dodany przez Trybunał w dniu 13 grudnia 2004 r.

⁷Dodany przez Trybunał w dniu 13 grudnia 2004 r.

Reguła 44C⁸

Brak efektywnego uczestnictwa

~~CC~~—W przypadku niedostarczenia przez stronę dowodów lub informacji żądanych przez Trybunał albo w razie zatajenia przez nią istotnych informacji lub braku efektywnego uczestnictwa w postępowaniu w inny sposób, Trybunał może wyciągnąć z tego takie wnioski, jakie uzna za stosowne.

~~CC~~—Brak lub odmowa efektywnego uczestnictwa w postępowaniu przez pozwaną Układającą się Stronę jako takie nie stanowią podstawy do umorzenia rozpatrywania skargi przez Izbę.

Reguła 44D⁹

Niestosowne oświadczenia strony

Jeżeli przedstawiciel strony przedkłada obraźliwe, niepoważne, irytujące, wprowadzające w błąd lub rozwlekłe oświadczenia, Przewodniczący Izby może wykluczyć takiego przedstawiciela z postępowania, odmówić wzięcia pod rozwagę wszystkich lub niektórych takich oświadczeń lub wydać jakiegokolwiek inne zarządzenie, jakie uzna za stosowne, bez uszczerbku dla artykułu 35 ust. 3 Konwencji.

Reguła 44E¹⁰

Niepodtrzymywanie skargi

Zgodnie z artykułem 37 ust. 1 lit. a) Konwencji, jeśli skarżąca Układająca się Strona lub skarżący nie podtrzymuje skargi, Izba może skreślić skargę z listy Trybunału zgodnie z regułą 43 niniejszego Regulaminu.

Rozdział II – Wszczęcie postępowania

Reguła 45

Podpisy

---

⁸Dodany przez Trybunał w dniu 13 grudnia 2004 r.

⁹Dodany przez Trybunał w dniu 13 grudnia 2004 r.

¹⁰Dodany przez Trybunał w dniu 13 grudnia 2004 r.

Nieoficjalne tłumaczenie
przygotowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych

~~§§~~ Skargę wnoszoną na podstawie Artykułów 33 lub 34 Konwencji składa się na piśmie. Skarga ta musi zostać podpisana przez skarżącego lub jego przedstawiciela.

~~§§~~ W przypadku, gdy skargę wnosi organizacja pozarządowa lub grupa jednostek, skargę taką podpisują osoby właściwe do reprezentowania tej organizacji lub grupy. Właściwa Izba lub Komitet rozstrzyga każdą kwestię dotyczącą tego, czy osoby, które podpisały skargę, są do tego uprawnione.

~~§§~~ Jeżeli skarżący są reprezentowani zgodnie z regułą 36, ich przedstawiciele są zobowiązani do przedłożenia pełnomocnictwa lub pisemnego upoważnienia do działania.

Reguła 47¹¹

Treść skargi indywidualnej

~~§§~~ Skarga złożona na podstawie artykułu 34 Konwencji powinna zostać sporządzona na oficjalnym formularzu skargi udostępnionym przez Kancelarię, chyba że Trybunał postanowi inaczej. Formularz skargi powinien zawierać wszystkie informacje wymagane w poszczególnych jego częściach, a mianowicie:

- a) nazwisko, datę urodzenia, obywatelstwo oraz adres skarżącego oraz, jeśli skarżący jest jednostką organizacyjną, jej pełną nazwę, datę zawiązania lub rejestracji, numer pod jakim została zarejestrowana (jeśli taki posiada) oraz adres siedziby;
- b) jeśli skarżący jest reprezentowany przez pełnomocnika, nazwisko, adres, numer telefonu oraz faksu pełnomocnika;
- c) jeśli skarżący jest reprezentowany przez pełnomocnika, oryginalny podpis skarżącego wraz z datą wyznaczenia pełnomocnika oraz oryginalny podpis adwokata lub radcy prawnego przyjmującego umocowanie do reprezentacji we właściwej części formularza;
- d) nazwę Układającej się Strony (lub Stron), przeciwko której skierowana jest skarga;
- e) zwięzły i czytelny opis stanu faktycznego;
- f) zwięzłe i czytelne oświadczenie dotyczące zarzucanego naruszenia lub naruszeń Konwencji, wraz z uzasadnieniem; a także

~~§§~~ g) zwięzłe i czytelne oświadczenie o spełnieniu kryteriów dopuszczalności zawartych w art. 35 ust.1 Konwencji.

~~§§~~ a) Wszystkie informacje, o których mowa pod literami od e) do g) ustępu 1 powyżej, powinny być przedstawione w odpowiedniej części formularza skargi w sposób umożliwiający Trybunałowi określenie charakteru skargi i jej przedmiotu, bez odwoływania się do innych dokumentów.

---

¹¹Zgodnie ze zmianami z dnia 7 czerwca i 8 lipca 2002 r., 11 grudnia 2007 r., 22 września 2008 r., 6 maja 2013 r. i 1 czerwca oraz 5 października 2015 r.

Nieoficjalne tłumaczenie
przygotowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych

~~44~~b) Skarżący może uzupełnić powyższe informacje dołączając do formularza skargi dalsze szczegóły o stanie faktycznym, zarzucanych naruszeniach Konwencji oraz odpowiednim uzasadnieniem. Taki załącznik nie może przekraczać 20 stron objętości.

~~45~~3.1. Formularz skargi musi być podpisany przez skarżącego lub jego pełnomocnika. Do formularza skargi należy dołączyć:

a) kopie dokumentów odnoszących się do orzeczeń lub środków prawnych, będących przedmiotem skargi, mających charakter sądowy lub inny;

b) kopie dokumentów oraz orzeczeń świadczących o tym, że skarżący wyczerpał krajowe środki odwoławcze oraz został zachowany termin, o którym mowa w art. 35 ust. 1 Konwencji;

c) jeśli zarzuty zostały przedłożone do rozpoznania w innym międzynarodowym postępowaniu wyjaśniającym lub ugodowym, kopie stosownych dokumentów;

~~46~~d) jeśli skarżącym jest jednostka organizacyjna, o której mowa w regule 47 ust. 1 lit. a), kopia dokumentu lub dokumentów świadczących o tym, iż osoba fizyczna, która wniosła skargę posiada umocowanie do działania w imieniu tej jednostki.

~~47~~3.2. Dokumenty przedłożone na poparcie skargi muszą być wymienione w porządku chronologicznym, kolejno ponumerowane oraz dokładnie opisane.

~~48~~Skarżący, którzy nie życzą sobie ujawnienia swojej tożsamości, powinni to zaznaczyć i wskazać przyczyny uzasadniające odstąpienie od zasady publicznego dostępu do informacji w postępowaniu przez Trybunałem. Trybunał może zezwolić na zachowanie anonimowości lub zastosować ją z urzędu.

~~49~~5.1. Niespełnienie wymogów przewidzianych w ustępach 1-3 niniejszego artykułu może spowodować, że skarga nie zostanie rozpatrzona przez Trybunał, chyba że:

a) skarżący przedstawił zadowalające wyjaśnienie powodów, dla których nie mógł sprostać powyższym wymogom;

b) skarga dotyczy wniosku o zastosowanie środka tymczasowego;

c) Trybunał zdecydował inaczej z urzędu lub na wniosek skarżącego.

~~50~~5.2. Trybunał może w każdym czasie zwrócić się do skarżącego o przedstawienie w określonym terminie informacji lub dokumentów, wskazując formę lub sposób ich przedłożenia.

~~51~~6. a) Za datę wniesienia skargi w rozumieniu art. 35 ust. 1 Konwencji przyjmuje się datę wysłania do Trybunału formularza skargi spełniającego wymogi określone w niniejszej regule. Za datę wysłania przyjmuje się datę stempla pocztowego.

b) Trybunał może jednak z ważnych przyczyn postanowić, że za datę wniesienia skargi należy przyjąć inną datę.

~~52~~Skarżący zawiadamiają Trybunał o każdej zmianie adresu i wszystkich okoliczności istotnych dla skargi.

Rozdział III – Sędziowie Sprawozdawcy

Reguła 49¹²

Skargi indywidualne

~~CC~~Jeżeli materiał przedstawiony przez skarżącego wystarcza do stwierdzenia, że skarga jest niedopuszczalna lub powinna zostać skreślona z listy, skarga jest rozpatrywana w składzie jednego sędziego, o ile szczególny powód nie przemawia przeciwko temu.

~~CC~~Jeśli została wniesiona skarga na podstawie artykułu 34 Konwencji, a jej rozpoznanie przez Izbę lub Komitet wykonujące swoje funkcje na podstawie reguły 53 ust. 2 wydaje się zasadne, Przewodniczący Sekcji, do której skarga została przydzielona, wyznacza jednego sędziego na Sędziego Sprawozdawcę w celu zbadania skargi.

~~CC~~Badając skargi Sędziowie Sprawozdawcy:

- a) mogą wystąpić do stron o przedstawienie w określonym terminie wszelkich danych faktycznych, dokumentów lub innych materiałów, jakie uznają za istotne;
- b) decydują, o ile Przewodniczący Sekcji nie zarządził rozpoznania sprawy przez Izbę lub Komitet, czy skarga ma być rozpoznana w składzie jednego sędziego, przez Komitet lub Izbę;
- c) przedstawiają sprawozdania, projekty oraz inne dokumenty, które mogą być przydatne dla Izby, Komitetu lub Przewodniczącego przy wykonywaniu ich funkcji.

Rozdział IV – Postępowanie w sprawie dopuszczalności

Skargi indywidualne

Reguła 52¹³

Przydzielanie skarg do Sekcji

~~CC~~Skargę wniesioną na podstawie artykułu 34 Konwencji Prezes Trybunału przydziela do Sekcji w sposób zapewniający sprawiedliwy rozdział spraw pomiędzy Sekcjami.

~~CC~~Izbę siedmiu sędziów przewidzianą w artykule 26 ust. 1 Konwencji Przewodniczący właściwej Sekcji powołuje zgodnie z regułą 26 ust. 1.

---

¹²Zgodnie ze zmianami z dnia 17 czerwca i 8 lipca 2002 r., 4 lipca 2005, 13 listopada 2006 i 14 maja 2007 r.

¹³Zgodnie ze zmianami z dnia 17 czerwca i 8 lipca 2002 r.

~~EC~~W czasie tworzenia Izby zgodnie z ustępem 2 niniejszej reguły, Przewodniczący Sekcji wykonuje wszelkie uprawnienia przyznane Przewodniczącemu Izby niniejszym Regulaminem.

Reguła 52A¹⁴

Procedura przed sędzią zasiadającym jednoosobowo

~~EC~~Zgodnie z artykułem 27 Konwencji, sędzia zasiadający jednoosobowo może uznać skargę wniesioną na podstawie artykułu 34 za niedopuszczalną lub skreślić ją z listy spraw Trybunału, jeżeli taka decyzja może zostać podjęta bez dalszego rozpatrywania skargi. Decyzja jest ostateczna. Skarżący jest informowany o decyzji listownie.

~~EC~~Zgodnie z artykułem 26 ust. 3 Konwencji, sędzia zasiadający jednoosobowo nie może rozpatrywać żadnej skargi wniesionej przeciwko Układającej się Stronie, z ramienia której został wybrany.

~~EC~~Jeżeli sędzia zasiadający jednoosobowo nie podejmie decyzji przewidzianej w ustępie 1 niniejszej reguły, sędzia ten przekazuje skargę Komitetowi lub Izbie do dalszego rozpatrzenia.

Reguła 53¹⁵

Procedura przed Komitetem

~~EC~~Zgodnie z artykułem 28 ust. 1 lit. a) Konwencji, Komitet może jednogłośnie i na każdym etapie postępowania uznać skargę za niedopuszczalną lub skreślić ją z listy spraw Trybunału, jeżeli decyzja taka może zostać podjęta bez dalszego rozpatrywania.

~~EC~~Jeżeli Komitet jest przekonany, że w świetle stanowisk stron otrzymanych na podstawie reguły 54 ust. 2 lit. b) sprawa kwalifikuje się do rozpoznania zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 28 ust. 1 lit. b) Konwencji, jednogłośnie wydaje wyrok zawierający jego decyzję w sprawie dopuszczalności oraz, stosownie do okoliczności, w sprawie słusznego zadośćuczynienia.

~~EC~~Jeżeli sędzia wybrany z ramienia zainteresowanej Układającej się Strony nie jest członkiem Komitetu, Komitet może na każdym etapie postępowania, jednogłośnie zaprosić tego sędziego w miejsce jednego ze swych członków, uwzględniając istotne czynniki, w tym sprzeciw Strony dotyczący zastosowania procedury przewidzianej w artykule 28 ust. 1 lit. b) Konwencji.

---

¹⁴Dodany przez Trybunał w dniu 13 listopada 2006 r.

¹⁵Zgodnie ze zmianami z dnia 17 czerwca i 8 lipca 2002 r., 4 lipca 2005, 14 maja 2007 i 16 stycznia 2012 r.

Nieoficjalne tłumaczenie
przygotowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Decyzje i wyroki wydane na podstawie artykułu 28 ust. 1 Konwencji są ostateczne.

Skarżący, jak również zainteresowane Układające się Strony, o ile zostały wcześniej zaangażowane w sprawę zgodnie z niniejszym Regulaminem, są informowani o decyzji Komitetu na podstawie artykułu 28 ust. 1 lit. a) Konwencji listownie, chyba że Komitet postanowi inaczej.

Jeżeli żadna decyzja ani wyrok nie zostały wydane przez Komitet, skargę przekazuje się Izbie utworzonej zgodnie z regułą 52 ust. 2 w celu zbadania sprawy.

Postanowienia reguły 42 ust. 1 oraz reguł 79-81 stosuje się odpowiednio do postępowania przed Komitetem.

Reguła 54¹⁶

Procedura przed Izbą

Izba może od razu uznać skargę za niedopuszczalną lub skreślić ją z listy spraw Trybunału. Decyzja Izby może dotyczyć całej skargi lub jej części.

W przeciwnym razie, Izba lub Przewodniczący Sekcji może podjąć decyzję o:

- a) zwróceniu się do stron o przedstawienie danych faktycznych, dokumentów lub innych materiałów, jakie Izba lub jej Przewodniczący uzna za istotne;
- b) zawiadomieniu o skardze lub o części skargi pozwanej Układającej się Strony oraz o zwróceniu się do niej o przedstawienie pisemnego stanowiska, a po ich otrzymaniu, o zwróceniu się do skarżącego o przedstawienie w odpowiedzi swojego stanowiska;
- c) wystąpieniu do stron o przedstawienie dalszych uwag na piśmie.

Przy wykonywaniu czynności wskazanych w ustępie 2 lit. b) niniejszej reguły, Przewodniczący Sekcji w składzie jednoosobowym może uznać część skargi za niedopuszczalną lub skreślić część skargi z listy spraw Trybunału. Decyzja jest ostateczna. Skarżącego informuje się o decyzji listownie.

Przepisy ustępów 2 i 3 niniejszej reguły stosuje się również do Wiceprzewodniczących Sekcji, którzy zgodnie z regułą 39 ust. 4 zostali wyznaczeni sędziami dyżurnymi orzekającymi w sprawach wniosków o środki tymczasowe.

Przed podjęciem decyzji w sprawie dopuszczalności, Izba na wniosek strony albo z urzędu może zdecydować o przeprowadzeniu rozprawy, jeżeli stwierdzi, że wymaga tego wypełnianie jej funkcji określonych w Konwencji. W takim przypadku, chyba że Izba wyjątkowo zdecyduje inaczej, strony mogą również zostać poproszone o ustosunkowanie się do przedmiotu skargi.

Reguła 54A¹⁷

Łączne rozpatrywanie dopuszczalności i przedmiotu skargi

---

¹⁶Zgodnie ze zmianami z dnia 17 czerwca i 8 lipca 2002 r. i 14 stycznia 2013 r.

~~54~~—Zawiadamiając o skardze pozwaną Układającą się Stronę na podstawie reguły 54 ust. 2 lit.

b) Izba może również zdecydować o jednoczesnym rozpatrzeniu dopuszczalności i przedmiotu skargi zgodnie z artykułem 29 ust. 1 Konwencji. Strony wzywa się do zawarcia w ich stanowiskach ewentualnych wniosków odnośnie do słusznego zadośćuczynienia oraz propozycji polubownego załatwienia sprawy. Wymogi określone w regułach 60 i 62 stosuje się odpowiednio. Jednakże, w razie potrzeby, Trybunał może na każdym etapie postępowania postanowić o wydaniu odrębnej decyzji w przedmiocie dopuszczalności.

~~55~~—Jeżeli nie zdołano zakończyć sprawy polubownie lub rozstrzygnąć sporu w inny sposób, a w świetle argumentacji stron Izba jest przekonana, że sprawa jest dopuszczalna i może zostać rozstrzygnięta co do przedmiotu skargi, Izba niezwłocznie wydaje wyrok zawierający decyzję Izby w sprawie dopuszczalności, z wyjątkiem przypadków, kiedy Izba postanawia wydać taką decyzję odrębnie.

Rozdział V – Postępowanie po dopuszczeniu skargi

Reguła 59¹⁸

Skargi indywidualne

~~56~~—Kiedy skarga wniesiona na podstawie artykułu 34 Konwencji została uznana za dopuszczalną, Izba lub jej Przewodniczący może wystąpić do stron o przedłożenie dalszych dowodów i pisemnych uwag.

~~57~~—O ile nie zdecydowano inaczej, stronom wyznacza się jednakowy termin na przedstawienie ich uwag.

~~58~~—Izba może zdecydować, na wniosek strony albo z urzędu, o przeprowadzeniu rozprawy w zakresie przedmiotu skargi, jeżeli uzna, że wymaga tego wywiązanie się z jej funkcji wynikających z Konwencji.

~~59~~—Przewodniczący Izby ustanawia, jeśli jest to zasadne, pisemną i ustną procedurę.

---

¹⁷Dodany w dniach 17 czerwca i 8 lipca 2002 r. oraz zmieniony w dniu 13 grudnia 2004 r. i 13 listopada 2006 r.

¹⁸Zgodnie ze zmianami z dnia 17 czerwca i 8 lipca 2002 r.

Reguła 60¹⁹

Roszczenia o słuszne zadośćuczynienie

~~66~~ Skarżący, który domaga się słusznego zadośćuczynienia na podstawie artykułu 41 Konwencji w przypadku, gdy Trybunał stwierdzi naruszenie jego praw wynikających z Konwencji, powinien w tym celu wystąpić z wyraźnym żądaniem.

~~67~~ Skarżący powinien przedstawić szczegółowo określone pozycje swojego żądania, łącznie ze wszystkimi istotnymi dokumentami na ich potwierdzenie, w terminie wyznaczonym na złożenie stanowiska skarżącego w sprawie przedmiotu skargi, chyba że Przewodniczący Izby zdecyduje inaczej.

~~68~~ W razie niedopełnienia przez skarżącego wymogów określonych w poprzedzających ustępach, Izba może odrzucić żądania w całości lub w części.

~~69~~ Żądania skarżącego przedkłada się pozwanemu Rządowi celem ustosunkowania się.

Reguła 61²⁰

Procedura wyroku pilotażowego

~~66~~ Trybunał może wszcząć procedurę wyroku pilotażowego i wydać wyrok pilotażowy, jeśli stan faktyczny skargi wskazuje, że w danej Układającej się Stronie istnieje problem strukturalny lub systemowy albo inna podobna dysfunkcja, która spowodowała lub może spowodować wniesienie podobnych skarg.

~~67~~ a) Przed wszczęciem procedury wyroku pilotażowego Trybunał najpierw zwraca się do stron o ich opinię, czy rozpatrywana skarga jest rezultatem istnienia takiego problemu lub dysfunkcji w danej Układającej się Stronie oraz czy zastosowanie procedury wyroku pilotażowego do rozpatrzenia skargi jest właściwe.

b) Procedura wyroku pilotażowego może być wszczęta przez Trybunał z urzędu albo na wniosek jednej lub obu stron.

(c) Każdą skargę zakwalifikowaną do procedury wyroku pilotażowego rozpatruje się priorytetowo zgodnie z regułą 41 Regulaminu Trybunału.

~~68~~ W wyroku pilotażowym Trybunał identyfikuje zarówno charakter problemu strukturalnego lub systemowego bądź innej stwierdzonej dysfunkcji, jak również typ środków naprawczych, które zainteresowana Układająca się Strona powinna podjąć na poziomie krajowym na podstawie sentencji wyroku.

19Zgodnie ze zmianami z dnia 13 grudnia 2004 r.

20Dodany w dniu 21 lutego 2011 r.

Nieoficjalne tłumaczenie
przygotowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych

☞ Trybunał może postanowić w sentencji wyroku pilotażowego, że środki naprawcze, o których mowa w ustępie 3 powyżej, mają być przyjęte w określonym terminie, mając na uwadze charakter wymaganych środków i szybkość, z jaką zidentyfikowany przez Trybunał problem może być naprawiony na poziomie krajowym.

☞ Wydając wyrok pilotażowy Trybunał może wstrzymać się z rozpoznaniem kwestii słusznego zadośćuczynienia całkowicie lub w części, aż do czasu podjęcia przez pozwaną Stronę indywidualnych i generalnych środków określonych w wyroku pilotażowym.

☞ a) Tam, gdzie to właściwe, Trybunał może odroczyć rozpoznanie wszystkich podobnych skarg do czasu przyjęcia środków naprawczych wymaganych na podstawie sentencji wyroku pilotażowego.

b) Zainteresowanych skarżących informuje się w odpowiedni sposób o decyzji o odroczeniu. W stosownych przypadkach zawiadamia się ich o wszelkich istotnych zmianach mających wpływ na ich sprawy.

c) Trybunał może w każdym czasie rozpatrzyć skargę, która została odroczone, jeżeli wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości.

☞ Jeżeli strony sprawy objętej procedurą pilotażową osiągnęły porozumienie w sprawie polubownego załatwienia sprawy, porozumienie takie zawiera oświadczenie pozwanej Strony dotyczące wdrożenia środków generalnych określonych w wyroku pilotażowym oraz zadośćuczynienia, jakie zostanie zapewnione pozostałym lub przyszłym skarżącym.

☞ Z zastrzeżeniem odmiennej decyzji, w przypadku niezastosowania się przez daną Układającą się Stronę do sentencji wyroku pilotażowego, Trybunał wznawia rozpatrywanie skarg odroczone zgodnie z ustępem 6 powyżej.

☞ O wydaniu wyroku pilotażowego, jak również innego wyroku, w którym Trybunał zwraca uwagę na problem strukturalny lub systemowy istniejący w Układającej się Stronie informuje się Komitet Ministrów, Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy, Sekretarza Generalnego Rady Europy oraz Komisarza Praw Człowieka Rady Europy.

☞ Informacje o wszczęciu procedur wyroku pilotażowego, wydaniu wyroków pilotażowych i ich wykonaniu, jak również o zamknięciu takich procedur publikuje się na stronie internetowej Trybunału.

Reguła 62²¹

Polubowne załatwienie sprawy

1. Po uznaniu skargi za dopuszczalną, Kanclerz, działając według poleceń Izby lub jej Przewodniczącego, nawiązuje kontakt ze stronami w celu doprowadzenia do polubownego

---

²¹Zgodnie ze zmianami z dnia 17 czerwca i 8 lipca 2002 r. oraz 13 listopada 2006 r.

załatwienia sprawy, zgodnie z artykułem 39 ust. 1 Konwencji. Izba podejmuje wszelkie kroki, które wydają się właściwe w celu ułatwienia takiego załatwienia sprawy.

~~66~~~~67~~ 2. Zgodnie z artykułem 39 ust. 2 Konwencji, negocjacje ugodowe prowadzone są poufnie i pozostają bez wpływu na argumentację stron w postępowaniu spornym. W postępowaniu spornym nie można przywoływać lub opierać się na jakimkolwiek pisemnym lub ustnym oświadczeniu, ani na żadnej propozycji lub ustępstwie poczynionych w ramach starań o doprowadzenie do polubownego załatwienia sprawy.

~~66~~~~67~~ 3. W razie powiadomienia Izby przez Kanclerza o wyrażeniu przez strony zgody na polubowne załatwienie sprawy, Izba skreśla sprawę z listy Trybunału zgodnie z regułą 43 ust. 3, po zweryfikowaniu, że ugoda została osiągnięta z poszanowaniem praw człowieka w rozumieniu Konwencji i jej Protokołów.

~~66~~~~67~~ 4. Ustępy 2 i 3 stosuje się odpowiednio do procedury przewidzianej w regule 54A.

Reguła 62A²²

Deklaracja jednostronna

~~66~~~~67~~ a) Jeżeli skarżący nie wyraził zgody na warunki określone w propozycji polubownego załatwienia sprawy złożonej zgodnie z regułą 62, zainteresowana Układająca się Strona może złożyć do Trybunału wniosek o skreślenie skargi z listy zgodnie z artykułem 37 ust. 1 Konwencji.

b) Wniosek powinien zawierać oświadczenie, w którym wyraźnie przyznaje się, że w sprawie skarżącego doszło do naruszenia Konwencji oraz zobowiązuje się do zapewnienia odpowiedniego zadośćuczynienia oraz tam, gdzie to właściwe, do podjęcia niezbędnych środków naprawczych.

c) Złożenie deklaracji zgodnie z ustępem 1 lit. b) niniejszej reguły musi być uczynione w ramach jawnego i kontradyktoryjnego postępowania prowadzonego odrębnie od postępowania polubownego i z należyтым poszanowaniem jego poufności, zgodnie z artykułem 39 ust. 2 Konwencji oraz regułą 62 ust. 2.

~~66~~~~67~~ Jeżeli jest to uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami, wniosek wraz z deklaracją mogą być złożone do Trybunału nawet bez uprzedniej próby osiągnięcia polubownego załatwienia sprawy.

~~66~~~~67~~ Jeżeli Trybunał jest usatysfakcjonowany faktem, że deklaracja stanowi wystarczającą podstawę by uznać, że poszanowanie praw człowieka określonych w Konwencji i jej Protokołach nie wymaga dalszego rozpatrywania skargi, Trybunał może skreślić skargę z listy w całości lub w części, nawet w sytuacji, gdy skarżący domaga się dalszego rozpatrywania skargi.

~~66~~~~67~~ Niniejsza reguła ma zastosowanie odpowiednio do procedury przewidzianej w regule 54A.

22Dodany w dniu 2 kwietnia 2012 r.

Rozdział VI – Rozprawy

Reguła 63²³

Jawny charakter rozpraw

~~63~~—Rozprawy są jawne, o ile Izba z urzędu albo na wniosek strony lub innej zainteresowanej osoby, z powodu wyjątkowych okoliczności nie postanowi inaczej, zgodnie z ustępem 2 niniejszej reguły.

~~63~~—Prasa i publiczność mogą zostać wykluczone z całości lub części rozprawy ze względu na dobre obyczaje, porządek publiczny lub bezpieczeństwo narodowe w społeczeństwie demokratycznym, gdy wymaga tego dobro małoletnich lub ochrona życia prywatnego stron, lub w wyjątkowych okolicznościach, w zakresie uznanym przez Izbę za bezwzględnie konieczny, gdy jawność rozprawy działałaby na szkodę interesu wymiaru sprawiedliwości.

~~63~~—Wniosek o przeprowadzenie rozprawy przy drzwiach zamkniętych złożony na podstawie ustępu 1 niniejszej reguły musi zawierać uzasadnienie oraz określać, czy dotyczy całości, czy tylko części rozprawy.

Reguła 64²⁴

Przeprowadzanie rozpraw

~~64~~—Przewodniczący Izby organizuje rozprawy i kieruje nimi oraz ustala porządek, w jakim mają zabrać głos osoby stojące przed Izbą.

~~64~~—Każdy sędzia może zadawać pytania osobie stojącej przed Izbą.

Reguła 65²⁵

Niestawiennictwo

23Zgodnie ze zmianami z dnia 7 lipca 2003 r.

24Zgodnie ze zmianami z dnia 7 lipca 2003 r.

25Zgodnie ze zmianami z dnia 7 lipca 2003 r.

Jeżeli strona lub inna osoba mająca się stawić, nie stawia się lub odmawia stawiennictwa, Izba może dalej prowadzić rozprawę pod warunkiem, że w jej przekonaniu jest to zgodne z należytych sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości.

Rozdział VII – Postępowanie przed Wielką Izbą

Reguła 73

1. Zgodnie z artykułem 43 Konwencji, każda ze stron w sprawie może wyjątkowo, w okresie trzech miesięcy od daty wydania wyroku Izby, wystąpić do Kancelarii z pisemnym wnioskiem o przekazanie sprawy do Wielkiej Izby. We wniosku strona powinna wskazać poważne zagadnienie dotyczące interpretacji lub stosowania Konwencji lub jej Protokołów lub istotną kwestię o znaczeniu ogólnym, który w jej ocenie uzasadnia rozpoznanie sprawy przez Wielką Izbę.
2. Zespół pięciu sędziów Wielkiej Izby utworzony zgodnie z regułą 24 ust. 5 bada wniosek wyłącznie na podstawie dostępnych akt sprawy. Uwzględni on wniosek wyłącznie wtedy, jeśli uzna, że sprawa rzeczywiście dotyczy takiego zagadnienia lub kwestii. Podanie powodów odmowy uwzględnienia wniosku nie jest konieczne.
3. Jeśli zespół pięciu sędziów przyjmie wniosek, Wielka Izba rozstrzyga sprawę przez wydanie wyroku.

Rozdział VIII – Wyroki

Reguła 75²⁶

Orzekanie o słusznym zadośćuczynieniu

~~§§§~~Jeżeli Izba lub Komitet stwierdzi, że doszło do naruszenia Konwencji lub jej Protokołów, orzeka w tym samym wyroku o zastosowaniu artykułu 41 Konwencji, jeśli złożono wyraźne roszczenie zgodnie z regułą 60, a kwestia ta jest gotowa do rozstrzygnięcia; jeżeli kwestia nie jest gotowa do rozstrzygnięcia, Izba lub Komitet odracza jej rozpatrzenie w całości lub w części i ustala dalszą procedurę.

~~§§§~~Aby rozstrzygnąć o zastosowaniu artykułu 41 Konwencji, Izba lub Komitet zbierają się, o ile to możliwe, w tym samym składzie, który zasiadał przy rozstrzygnięciu co do przedmiotu sprawy. Jeżeli nie jest możliwe odtworzenie pierwotnego składu Izby lub Komitetu, Przewodniczący Sekcji uzupełnia lub tworzy skład Izby lub Komitetu w drodze losowania.

~~§§§~~Zasądzając słuszne zadośćuczynienie na podstawie artykułu 41 Konwencji, Izba lub Komitet może zarządzić, że w sytuacji, gdy zapłata nie nastąpi w określonym terminie, od zasądzonych kwot płatne będą odsetki.

---

²⁶Zgodnie ze zmianami z dnia 13 grudnia 2004 r. oraz 13 listopada 2006 r.

~~§§§~~ Jeśli Trybunał zostanie powiadomiony o osiągnięciu porozumienia pomiędzy stroną pokrzywdzoną i odpowiedzialną Układającą się Stroną, ocenia on sprawiedliwość tego porozumienia i, gdy uzna, że jest ono sprawiedliwe, skreśla sprawę z listy zgodnie z regułą 43 ust. 3.

Reguła 76²⁷

Język wyroku

~~§§§~~ O ile Trybunał nie postanowi, że wyrok ma być sporządzony w obu językach urzędowych, wszystkie wyroki sporządza się w języku angielskim albo w języku francuskim.

~~§§§~~ Zgodnie z regułą 78 wyroki są publikowane w zbiorach urzędowych Trybunału w obu jego językach urzędowych.

Reguła 77²⁸

Podpisanie, ogłoszenie i notyfikacja wyroku

~~§§§~~ Wyroki podpisują Przewodniczący Izby lub Komitetu i Kanclerz.

~~§§§~~ Wyrok wydany przez Izbę może zostać odczytany na rozprawie jawnej przez Przewodniczącego Izby lub innego sędziego upoważnionego przez niego. O dacie rozprawy informuje się pełnomocników i przedstawicieli stron w odpowiednim terminie. W innych wypadkach oraz w przypadku wyroków wydanych przez Komitety powiadomienie przewidziane w ustępie 3 niniejszej reguły stanowi ogłoszenie wyroku.

~~§§§~~ Wyrok przekazywany jest Komitetowi Ministrów. Kanclerz przesyła odpisy wyroku stronom, Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy, ewentualnej stronie trzeciej oraz Komisarzowi Praw Człowieka Rady Europy i każdej innej osobie bezpośrednio zainteresowanej. Należycie podpisany oryginał wyroku składa się w archiwum Trybunału.

Reguła 78

Publikacja wyroków i innych dokumentów

Zgodnie z artykułem 44 ust. 3 Konwencji Kanclerz jest odpowiedzialny za publikację ostatecznych wyroków Trybunału w odpowiedniej formie. Ponadto, Kanclerz odpowiada za publikację urzędowego zbioru z wybranymi wyrokami i decyzjami oraz każdego dokumentu, którego opublikowanie Prezes Trybunału uzna za potrzebne.

27Zgodnie ze zmianami z dnia 17 czerwca oraz 8 lipca 2002 r.

28Zgodnie ze zmianami z dnia 13 listopada 2006 r., 1 grudnia 2008 r. oraz 1 czerwca 2015 r.

Reguła 79

Wniosek o interpretację wyroku

~~§§§~~ Strona może wystąpić z wnioskiem o interpretację wyroku w terminie roku od jego wydania.

~~§§§~~ Wniosek składa się w Kancelarii. Należy dokładnie wskazać punkt lub punkty sentencji wyroku, o interpretację których się występuje.

~~§§§~~ Izba, która wydała wyrok, może z urzędu podjąć decyzję o odmowie przyjęcia wniosku z powodu braku podstaw do jego rozpatrzenia. Jeżeli nie jest możliwe odtworzenie Izby w pierwotnym składzie, Przewodniczący Trybunału uzupełnia lub tworzy skład Izby w drodze losowania.

~~§§§~~ Jeżeli Izba nie odmówiła przyjęcia wniosku, Kanclerz informuje o tym drugą stronę lub pozostałe strony i występuje do nich o przedstawienie pisemnych uwag w terminie wyznaczonym przez Przewodniczącego Izby. Przewodniczący Izby wyznacza również datę rozprawy w sytuacji, gdy Izba zdecydowała o jej przeprowadzeniu. Izba podejmuje decyzję w formie wyroku.

Reguła 80

Wniosek o rewizję wyroku

~~§§§~~ 1. Strona może wystąpić do Trybunału z wnioskiem o rewizję wyroku w przypadku ujawnienia faktu, który ze względu na jego charakter mógłby mieć decydujący wpływ na wynik rozstrzygnięcia, a który w chwili wydania wyroku nie był Trybunałowi znany i nie mógł być znany stronie, w ciągu sześciu miesięcy od powzięcia przez nią wiadomości o tym fakcie.

~~§§§~~ 2. We wniosku wskazuje się wyrok, o którego rewizję strona się zwraca oraz informacje niezbędne do wykazania, że warunki określone w ustępie 1 niniejszej reguły zostały spełnione. Do wniosku załącza się kopie wszystkich dokumentów na jego potwierdzenie. Wniosek wraz z załączonymi do niego dokumentami składa się w Kancelarii.

~~§§§~~ 3. Izba, która wydała wyrok, może podjąć z urzędu decyzję o odmowie przyjęcia wniosku z powodu braku podstaw do jego rozpatrzenia. Jeżeli nie jest możliwe utworzenie Izby w pierwotnym składzie, Przewodniczący Trybunału uzupełnia lub tworzy skład Izby w drodze losowania.

~~§§§~~ 4. Jeżeli Izba nie odmówiła przyjęcia wniosku, Kanclerz informuje o tym drugą stronę lub pozostałe strony i zwraca się do nich o przedstawienie pisemnych uwag w terminie wyznaczonym przez Przewodniczącego Izby. Przewodniczący Izby wyznacza również datę rozprawy w przypadku, gdy Izba podjęła decyzję o jej przeprowadzeniu. Izba podejmuje decyzję w formie wyroku.

Reguła 81

Sprostowanie błędów w decyzjach i wyrokach

Niezależnie od postanowień dotyczących rewizji wyroku oraz ponownego wpisania na listę skarg, Trybunał może sprostować błędy pisarskie, błędy w obliczeniach lub oczywiste omyłki z urzędu albo na wniosek strony złożony w terminie jednego miesiąca od wydania decyzji lub wyroku.

Rozdział XI - Pomoc prawna

Reguła 100 (poprzednio Reguła 91)

~~§§§~~ Przewodniczący Izby może na wniosek skarżącego, który wniósł skargę na podstawie artykułu 34 Konwencji albo z urzędu przyznać bezpłatną pomoc prawną w związku z przedstawieniem jego sprawy od chwili otrzymania od pozwanej Układającej się Strony pisemnego stanowiska dotyczącego dopuszczalności tej skargi, zgodnie z regułą 54 ust. 2 lit. b) albo po upływie terminu na ich przedstawienie.

~~§§§~~ Z zastrzeżeniem postanowień reguły 105, w przypadku przyznania skarżącemu pomocy prawnej w związku z przedstawieniem jego sprawy przed Izbą, przyznana pomoc prawna pozostaje w mocy w toku przedstawienia jego sprawy przed Wielką Izbą.

Reguła 101 (poprzednio Reguła 92)

Przewodniczący Izby przyznaje pomoc prawną wyłącznie wtedy, gdy jest przekonany, że:

- a) jest to niezbędne dla prawidłowego przebiegu sprawy przed Izbą;
- b) skarżący nie ma wystarczających środków, aby pokryć całość lub część wymaganych kosztów.

Reguła 102 (poprzednio Reguła 93²⁹)

~~§§§~~ Aby ustalić, czy skarżący posiadają wystarczające środki na pokrycie całości lub części wymaganych kosztów, wymaga się od nich wypełnienia formularza deklaracji z wykazem ich dochodów, środków trwałych oraz wszelkich zobowiązań finansowych wobec osób będących na ich utrzymaniu, czy jakichkolwiek innych zobowiązań finansowych. Deklaracja musi być poświadczona przez właściwy organ krajowy.

~~§§§~~ Przewodniczący Izby może zwrócić się do zainteresowanej Układającej się Strony o przedstawienie jej uwag na piśmie.

~~§§§~~ Po otrzymaniu danych, o których mowa w ustępie 1 niniejszej reguły Przewodniczący Izby podejmuje decyzję w przedmiocie przyznania lub odmowy przyznania pomocy prawnej. Kanclerz zawiadamia o decyzji strony.

---

²⁹Zgodnie ze zmianami z dnia 29 maja 2006 r.

Reguła 103 (poprzednio Reguła 94)

~~§§~~ Honoraria wypłaca się pełnomocnikom lub innym osobom wyznaczonym zgodnie z regułą 36 ust. 4. Gdy jest to zasadne, honoraria mogą być wypłacone więcej niż jednemu przedstawicielowi.

~~§§~~ Pomoc prawna może być przyznana na pokrycie nie tylko honorariów przedstawicieli, ale również na pokrycie kosztów podróży i utrzymania oraz innych niezbędnych wydatków poniesionych przez skarżącego lub wyznaczonego przedstawiciela.

Reguła 104 (poprzednio Reguła 95)

Po wydaniu decyzji o przyznaniu pomocy prawnej Kanclerz ustala:

- a) wysokość honorariów do zapłaty zgodnie z obowiązującymi stawkami pomocy prawnej;
- b) wysokość wydatków do pokrycia.

Reguła 105 (poprzednio Reguła 96)

Przewodniczący Izby może cofnąć lub zmienić przyznaną pomoc prawną w każdym czasie, jeżeli dojdzie do przekonania, że warunki wskazane w regule 101 nie są już spełnione.

WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRAKTYKI (wyciąg)

[Wnioski o środki tymczasowe](#)³⁰

(Reguła 39 Regulaminu Trybunału)

Zgodnie z regułą 39 Regulaminu Trybunału, Trybunał może wydać środki tymczasowe, które wiążą zainteresowane Państwo. Środki tymczasowe stosuje się tylko w wyjątkowych przypadkach.

Trybunał nałoży środek tymczasowy na dane Państwo-Stronę, gdy po ocenie wszystkich właściwych informacji uzna, że skarżącemu zagraża realna, poważna, nieodwracalna szkoda w przypadku niezastosowania tego środka.

Skarżący lub ich prawni przedstawiciele³¹, którzy występują z wnioskiem o zastosowanie środka tymczasowego zgodnie z regułą 39 Regulaminu Trybunału powinni działać zgodnie z poniżej wskazanymi wymogami.

I. Załączane dane

Każdy wniosek składany do Trybunału musi zawierać uzasadnienie. Skarżący powinien w szczególności określić dokładnie podstawy, na których jego obawy są oparte, charakter podnoszonych zagrożeń oraz przepisy Konwencji, których naruszenie zarzuca.

Samo odesłanie do argumentacji zawartej w innych dokumentach lub w postępowaniu krajowym nie jest wystarczające. Konieczne jest, aby do wniosku załączyć wszystkie niezbędne potwierdzające dokumenty, w szczególności właściwe orzeczenia krajowego sądu, trybunału lub inne decyzje wraz z pozostałą dokumentacją uzasadniającą twierdzenia skarżącego.

W przypadku, gdy wniosek o zastosowanie środka tymczasowego jest niekompletny, Trybunał nie jest zobowiązany kontaktować się ze skarżącymi, a wnioski niezawierające informacji niezbędnych do podjęcia decyzji nie są co do zasady przedkładane do decyzji.

Jeżeli sprawa jest zawisła przed Trybunałem, należy wskazać sygnaturę przypisaną skardze.

W sprawach dotyczących ekstradycji lub deportacji, należy szczegółowo wskazać dane dotyczące oczekiwanej daty i czasu wydania lub wydalenia, adresu skarżącego lub miejsca pozbawienia wolności oraz urzędową sygnaturę jego sprawy. Należy najszybciej jak to

---

³⁰Wytyczne dotyczące praktyki wydane przez Prezesa Trybunału zgodnie z regułą 32 Regulaminu Trybunału dnia 5 marca 2003 r. i zmienione dnia 16 października 2009 r. i dnia 7 lipca 2011 r.

³¹Istotne znaczenie ma podanie pełnych danych kontaktowych.

możliwe zawiadamić Trybunał o każdej zmianie tych danych (daty i czasu wydania lub wydalenia, adresu itd.).

Trybunał może orzec o podjęciu decyzji w sprawie dopuszczalności danej sprawy równocześnie z rozpatrzeniem wniosku o zastosowanie środków tymczasowych.

II. Składanie wniosków faksem lub pocztą³²

Wnioski o zastosowanie środków tymczasowych na podstawie reguły 39 należy przesyłać telefaksem lub pocztą. Trybunał nie będzie rozpatrywał wniosków wysłanych pocztą elektroniczną. Wniosek powinien zostać sporządzony, jeśli to możliwe, w jednym z urzędowych języków Układających się Stron. Wszystkie wnioski powinny być oznaczone pogrubioną czcionką na pierwszej stronie wniosku w następujący sposób:

"Reguła 39-Pilne

Osoba do kontaktu (nazwisko i dane kontaktowe):...

[W sprawach ekstradycji lub deportacji]

Data i czas wydania lub wydalenia oraz miejsce:... „

III. Składanie wniosków w odpowiednim czasie

Wnioski o zastosowanie środków tymczasowych powinny być przedkładane tak szybko, jak to możliwe po wydaniu ostatecznej krajowej decyzji, aby zapewnić Trybunałowi i jego Kancelarii wystarczający czas do zbadania sprawy. Trybunał może nie być w stanie rozpatrzyć wniosków w sprawach o wydalenie lub ekstradycję, otrzymanych na mniej niż jeden dzień roboczy przed planowanym terminem wydalenia lub ekstradycji.³³

Gdy zbliża się wydanie ostatecznej krajowej decyzji oraz istnieje ryzyko natychmiastowego jej wykonania, w szczególności w sprawach ekstradycji lub deportacji, skarżący i ich przedstawiciele powinni złożyć wniosek o zastosowanie środków tymczasowych bez oczekiwania na tę decyzję, wyraźnie wskazując datę, w której zostanie ona podjęta oraz zastrzeżenie, że składany wniosek dotyczy negatywnej, ostatecznej decyzji krajowej.

IV. Środki krajowe o skutku zawieszającym

Trybunał nie jest sądem odwoławczym względem sądów krajowych a skarżący w sprawach o ekstradycję i wydalenie zanim wystąpią do Trybunału z wnioskiem o zastosowanie środków tymczasowych, powinni korzystać z krajowych możliwości, które mogą doprowadzić do

³²Odpowiednio do stopnia pilności oraz biorąc pod uwagę to, że pisemne wnioski nie mogą być wysyłane zwykłą pocztą.

³³Lista publicznych i innych dni wolnych, podczas których Kancelaria Trybunału jest nieczynna, znajduje się na stronie internetowej Trybunału: www.echr.coe.int/contact.

zawieszenia wydalenia lub ekstradycji. Jeżeli wnioskujący ma otwartą możliwość skorzystania ze środków krajowych o skutku zawieszającym, Trybunał nie stosuje reguły 39 w celu zapobieżenia wydaleniu lub ekstradycji.

V. Kontynuacja

Skarżący, którzy wystąpili z wnioskiem o zastosowanie środka tymczasowego zgodnie z regułą 39, muszą zapewnić, że będą odpowiadać na korespondencję otrzymywaną z Kancelarii Trybunału. W szczególności, w przypadku odmowy zastosowania środka tymczasowego, skarżący powinni informować Trybunał, czy życzą sobie dalszego rozpatrywania skargi. Jeżeli zastosowano środek tymczasowy, skarżący mają obowiązek regularnego i niezwłocznego informowania Trybunału o stanie jakiegokolwiek toczącego się postępowania krajowego. Niewywiązanie się z tego obowiązku może doprowadzić do skreślenia sprawy z listy spraw Trybunału.

Wszczęcie postępowania³⁴

(Skargi indywidualne wniesione zgodnie z artykułem 34 Konwencji)

I. Kwestie ogólne

1. Skargę na podstawie artykułu 34 Konwencji wnosi się na piśmie. Żadna skarga nie może być wniesiona telefonicznie. Z zastrzeżeniem postanowień reguły 47 Regulaminu Trybunału, tylko kompletnie wypełniony formularz przerwie bieg sześciomiesięcznego terminu do wniesienia skargi, ustanowionego w artykule 35 ust. 1 Konwencji. Formularz skargi jest dostępny na stronie internetowej Trybunału³⁵. Skarżących zachęca się do pobrania i wydrukowania formularza skargi zamiast kontaktowania się z Trybunałem w celu otrzymania kopii papierowej formularza pocztą. W ten sposób, skarżący zaoszczędzą czas i będą w korzystniejszej sytuacji przy spełnieniu wymogu sześciomiesięcznego terminu. Pomoc w zakresie wypełniania poszczególnych pól jest dostępna online.
2. Skargę należy przesłać na następujący adres:
The Registrar
European Court of Human Rights
Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG CEDEX.
3. Skargi wysłane faksem nie przerywają biegu sześciomiesięcznego terminu określonego w artykule 35 ust. 1 Konwencji. Skarżący muszą również wysłać podpisany oryginał pocztą w tym samym, sześciomiesięcznym terminie.
4. Skarżący powinien zachować należytą staranność w korespondencji z Kancelarią Trybunału. Zwłoka w odpowiedzi lub nieudzielenie odpowiedzi może zostać uznane za okoliczność świadczącą o tym, że skarżący nie jest już zainteresowany popieraniem skargi.

II. Forma i treść

5. Argumentacja zawarta w formularzu skargi, dotycząca stanu faktycznego, zarzutów oraz spełnienia wymogu wyczerpania krajowych środków odwoławczych i zachowania terminu określonego w artykule 35 ust. 1 Konwencji musi być przedstawiona z poszanowaniem

---

³⁴Wytyczne dotyczące praktyki wydane przez Prezesa Trybunału zgodnie z regułą 32 Regulaminu Trybunału dnia 1 listopada 2003 r. i zmienione dnia 22 września 2008 r., 24 czerwca 2009 r., 6 listopada 2013 r. i października 2015 r. Niniejsze wytyczne dotyczące praktyki uzupełniają reguły 45 i 47.

³⁵www.echr.coe.int.

Nieoficjalne tłumaczenie
przygotowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych

warunków określonych w regule 47 Regulaminu Trybunału. Jakikolwiek dodatkowe informacje prezentowane jako odrębny dokument, nie mogą przekraczać 20 stron (zob. reguła 47 ust. 2 (b)) oraz powinny:

- a) być zawarte na stronie o formacie A4 z marginesem nie mniejszym niż 3.5 cm;
  - b) być w całości czytelne, a jeśli są sporządzone pismem maszynowym, tekst główny powinien być sporządzony czcionką o rozmiarze 12 pkt, a w przypisach 10 pkt, natomiast odstęp między wierszami powinien wynosić półtorej linii;
  - c) wskazywać wszelkie liczby w cyfrach;
  - d) mieć ponumerowane kolejno strony;
  - e) być podzielone na ponumerowane akapity;
  - f) być podzielone na działy odpowiadające "Stanowi faktycznemu", "Zarzutom lub stwierdzeniom naruszeń", "Informacji o wyczerpaniu krajowych środków odwoławczych oraz zachowaniu terminu określonego w artykule 35 ust. 1".
6. Wszystkie pola w formularzu skargi muszą być wypełnione przy użyciu słów. Należy unikać stosowania symboli, znaków i skrótów. Należy składać słowne wyjaśnienie, nawet gdy odpowiedź jest negatywna lub pytanie wydaje się nieistotne.
  7. Skarżący musi podać stan faktyczny, przedmiot skargi oraz wyjaśnienie zgodności kryteriów dopuszczalności w podanym polu formularza skargi. Informacje powinny być wystarczające do stwierdzenia przez Trybunał charakteru i zakresu skargi a kompletnie wypełniony formularz skargi powinien być wystarczający. Nie jest dopuszczalne załączanie stanu faktycznego, zarzutów i zgodności do formularza skargi z lub bez wskazania „zobacz załącznik”. Wypełnienie tych informacji w formularzu skargi pozwala Trybunałowi na szybsze rozpatrzenie i przypisanie nadchodzących spraw. Dodatkowe wyjaśnienia, jeśli są konieczne, mogą być dołączone w oddzielnych dokumentach nie przekraczających 20 stron: te jednak mogą stanowić rozwinięcie, ale nie mogą zastępować stanu faktycznego, zarzutów i zgodności z kryteriami dopuszczalności, które musi zawierać sam formularz skargi. Formularz skargi nie zostanie uznany jako zgodny z regułą 47 jeśli te informacje nie zostaną w nim zawarte.
  8. Osoba prawna (włączając firmy, organizacje pozarządowe oraz stowarzyszenia), wnosząca skargę do Trybunału musi zrobić to poprzez przedstawiciela osoby prawnej, który jest wskazany w odpowiedniej sekcji formularza skargi i który podaje dane kontaktowe, wyjaśniając swoje umocowanie albo związek z osobą prawną. Dowód umocowania przedstawiciel musi przekazać
  9. w formularzu skargi, na przykład poprzez wyciąg z rejestru Izby Gospodarczej albo protokół organu zarządzającego. Co do zasady przedstawiciel osoby prawnej nie jest pełnomocnikiem upoważnionym do reprezentowania skarżącego przed Trybunałem. Może być tak, że przedstawiciel osoby prawnej jest jednocześnie prawnikiem lub przedstawiciel prawny występuje dodatkowo jako pełnomocnik skarżącego. Nie zwalnia to jednak z obowiązku zarówno wypełnienia obu części formularza skargi dotyczącego przedstawicielstwa, jak i dołączenia niezbędnej dokumentacji poświadczającej o powyższym umocowaniu przedstawiciela osoby prawnej.
  10. Skarżący nie ma obowiązku korzystania z reprezentacji prawnej we wstępnej fazie procesu. W przypadku gdy skarżący lub skarżąca korzysta z pełnomocnika, część

Nieoficjalne tłumaczenie
przygotowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych

formularza skargi dotycząca pełnomocnictwa musi zostać wypełniona. Zarówno skarżący, jak i pełnomocnik muszą podpisać tę część formularza. Odrębne pełnomocnictwo nie jest dopuszczalne na tym etapie, z uwagi na fakt, iż Trybunał wymaga zawarcia wszystkich niezbędnych informacji w formularzu skargi. W przypadku, gdy stwierdzono, że uzyskanie podpisu skarżącego w części dotyczącej pełnomocnictwa w formularzu skargi nie jest możliwe z powodu praktycznych trudności, niemożliwych do pokonania, powinno to zostać wyjaśnione Trybunałowi i poparte dowodami. Warunek niezwłocznego złożenia formularza skargi w przeciągu sześciu miesięcy nie będzie akceptowany jako wystarczające wyjaśnienie.

11. Formularz skargi musi być poparty przez odpowiednie dokumenty:

- a) odnoszące się do zaskarżonych decyzji lub środków;
- b) poświadczające, że osoba skarżąca zastosowała wszelkie możliwe środki krajowe i spełnia wymóg okresu do złożenia skargi zawarte w artykule 35 ust. 1 Konwencji;
- c) przedstawiające, jeśli jest to możliwe, informacje dotyczące innych postępowań międzynarodowych.

~~§§§~~ W przypadku gdy skarżący nie jest w stanie przedłożyć kopii któregośkolwiek z powyższych dokumentów, powinien przedstawić odpowiednie wyjaśnienie: stwierdzenie jedynie, że skarżący napotkał trudności (w uzyskaniu dokumentów) nie jest wystarczające, jeśli racjonalnie spodziewanym jest by takie stwierdzenie było poparte materiałami dowodowymi, takimi jak poświadczenie o ubóstwie, odmowa organu administracji dostarczenia decyzji lub przedstawienie w inny sposób brak możliwości skarżącego uzyskania dostępu do dokumentu. W przypadku gdy wyjaśnienie nie jest udzielone lub nie jest odpowiednie, skarga nie zostanie przedłożona składowi sądowemu.

~~§§§~~ Wszelkie dokumenty przesyłane drogą elektroniczną muszą być w formacie wymaganym przez niniejsze wytyczne dotyczące praktyki; muszą być także zorganizowane i ponumerowane zgodnie z listą dokumentów zawartych w formularzu skargi.

12. Skarżący, którego skarga lub skargi Trybunał już uprzednio rozpatrywał lub którego skarga lub skargi są zawiste przed Trybunałem, musi powiadomić o tym odpowiednio Kancelarię, wskazując numer/y skarg.

13. (a) Jeśli skarżący nie życzy sobie ujawnienia jego tożsamości, powinien przedstawić na piśmie przyczyny uzasadniające jego wniosek, zgodnie z regułą 47 ust. 4;

b) Skarżący powinien również wskazać, czy w przypadku uwzględnienia wniosku o anonimowość przez Przewodniczącego Izby życzy sobie, by określano go za pomocą jego inicjałów, czy pojedynczej litery (np. "X", "Y", "Z", itp.).

14. Formularz skargi musi być podpisany przez skarżącego lub przedstawiciela skarżącego. W przypadku zastępstwa procesowego, skarżący musi podpisać pełnomocnictwo stanowiące

część formularza skargi. Ani skarga, ani pełnomocnictwo nie mogą zostać podpisane *per procuracionem* (p.p.).

III. Skargi zbiorowe i wielu skarżących

15. Jeżeli skarżący lub jego przedstawiciel wnosi zarzuty w imieniu dwóch lub więcej skarżących, których skargi dotyczą różnych stanów faktycznych, składa się odrębne formularze skargi w odniesieniu do każdego ze skarżących, podając wszystkie wymagane informacje. Dokumenty dotyczące skargi każdego skarżącego należy załączyć do właściwego formularza skargi tego skarżącego.
16. Jeżeli skarżących jest więcej niż pięciu, przedstawiciel powinien załączyć do formularzy skarg i dokumentów tabelaryczne zestawienie zawierające wymagane dane osobowe każdego skarżącego; przykładowe zestawienie można pobrać ze strony internetowej Trybunału³⁶. Jeśli przedstawiciel jest prawnikiem, zestawienie należy przedłożyć również w formie elektronicznej.
17. W przypadku dużych grup skarżących lub skarg, Trybunał może wezwać skarżących lub ich przedstawicieli do przedłożenia tekstu ich oświadczeń lub dokumentów drogą elektroniczną lub w inny sposób. Inne zarządzenia w sprawie czynności niezbędnych dla ułatwienia sprawnego i szybkiego rozpoznawania skarg mogą być wydane przez Trybunał.

IV. Niezastosowanie się do wezwania do złożenia informacji lub dokumentów

18. Brak złożenia w wyznaczonym terminie kolejnych informacji lub dokumentów zgodnie z żądaniem Trybunału lub niezastosowanie się do wytycznych Trybunału dotyczących formy lub sposobu złożenia skarg - w tym skarg grupowych i skarg wnoszonych przez wielu skarżących - może skutkować, w zależności od etapu postępowania, nierozpatrzeniem przez Trybunał skarg(i), uznaniem skargi (skarg) za niedopuszczalną(e) lub skreśleniem z listy spraw Trybunału.

---

³⁶www.echr.coe.int.

Pisma procesowe³⁷

I. Składanie pism

Zasady ogólne

1. Pismo procesowe musi być przekazane do Kancelarii z zachowaniem terminów określonych zgodnie z regułą 38 Regulaminu Trybunału i w sposób określony w ustępie 2 tej reguły.
2. Data otrzymania przez Kancelarię Trybunału pisma procesowego lub innego dokumentu jest odnotowywana stemplem na tym dokumencie.
3. Za wyjątkiem pism procesowych i dokumentów objętych systemem korespondencji elektronicznej (zob. odpowiednie wytyczne dotyczące praktyki), wszystkie inne pisma procesowe, jak również wszystkie załączone do nich dokumenty należy składać w Kancelarii Trybunału w trzech egzemplarzach przesłanych pocztą bądź w jednym egzemplarzu przesłanym najpierw faksem³⁸, a następnie trzech egzemplarzach przesłanych pocztą.
4. Nie będą przyjmowane pisma procesowe lub inne dokumenty przesłane pocztą elektroniczną.
5. Dokumenty tajne należy przekazywać drogą przesyłki poleconej.
6. Pisma procesowe złożone nie na wniosek lub żądanie Trybunału nie są dołączane do akt sprawy, o ile Przewodniczący Izby nie postanowi inaczej (zob. reguła 38 ust. 1).

Składanie za pomocą faksu

7. Strona może przedłożyć do Trybunału pisma procesowe lub inne dokumenty wysyłając je faksem.
8. Nazwisko osoby, która podpisała pismo procesowe należy na tym piśmie również wydrukować, aby możliwa była identyfikacja tej osoby.

Korespondencja elektroniczna

9. Trybunał może upoważnić Rząd Układającej się Strony, albo, gdy skarga została już zakomunikowana, skarżącego, do wysyłania pism procesowych i innych dokumentów za

---

³⁷Wytyczne dotyczące praktyki wydane przez Prezesa Trybunału zgodnie z Regułą 32 Regulaminu Trybunału dnia 1 listopada 2003 r. i zmienione dnia 22 września 2008 r. i 29 września 2014 r.

³⁸Nr faksu: +33 (0)3 88 41 27 30; pozostałe numery faksu mogą znajdować się na stronie internetowej Trybunału (www.echr.coe.int).

pośrednictwem drogi elektronicznej. W takich przypadkach wytyczne dotyczące praktyki odnośnie do pism procesowych stosuje się łącznie z wytycznymi w sprawie korespondencji elektronicznej.

II. Forma i treść

Forma

10. Pismo procesowe powinno zawierać:

- a) sygnaturę skargi i nazwę sprawy;
- b) tytuł wskazujący jego charakter (np. stanowisko dotyczące dopuszczalności [i przedmiotu skargi]; odpowiedź na stanowisko Rządu/skarżącego dotyczące dopuszczalności [i przedmiotu skargi]; stanowisko dotyczące przedmiotu skargi; dodatkowe stanowisko dotyczące dopuszczalności [i przedmiotu skargi]; pismo itp.).

11. Dodatkowo pismo procesowe powinno:

- a) zostać sporządzone na papierze w formacie A4 z marginesem o szerokości co najmniej 3,5 cm;
- b) zostać sporządzone pismem maszynowym i powinno być w całości czytelne, czcionką o rozmiarze 12 punktów w części głównej i 10 punktów w przypisach, z odstępami pomiędzy wierszami wynoszącym półtorej linii;
- c) zawierać wszystkie dane liczbowe wyrażone w cyfrach;
- d) mieć kolejno ponumerowane strony;
- e) być podzielone na ponumerowane akapity;
- f) posiadać rozdziały lub nagłówki odpowiadające formie i nazewnictwu decyzji i wyroków Trybunału ("Stan faktyczny" / "Krajowe prawo [i praktyka]„ / „Zarzuty" / "Prawo"; po ostatnim rozdziale powinny następować działy zatytułowane "Wstępny zarzut co do.."; "Zarzucane naruszenie artykułu..", w zależności od przypadku);
- g) zawierać odpowiedź na pytanie Trybunału lub na argumenty drugiej strony w oddzielnych nagłówkach;
- h) zawierać odwołanie do każdego dokumentu lub środka dowodowego wspomnianego w piśmie i załączonego do niego;
- i) w przypadku przesłania pocztą, tekst skargi musi być wydrukowany jednostronnie, a kartki i załączniki należy połączyć w taki sposób, aby było możliwe ich łatwe rozdzielanie (nie należy ich sklejać lub zszywać).

12. Jeżeli pismo procesowe wyjątkowo przekracza trzydzieści stron, należy dołączyć do niego krótkie streszczenie.

13. Jeżeli strona przedkłada wraz z pismem procesowym dokumenty lub inne dowody rzeczowe, każdy środek dowodowy należy wymienić w odrębnym wykazie.

Treść

14. Pisma procesowe stron złożone po zakomunikowaniu skargi powinny zawierać:

- a) uwagi stron dotyczące stanu faktycznego sprawy, jednakże,

Nieoficjalne tłumaczenie
przygotowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych

- (i) jeżeli strona nie zgłasza zastrzeżeń co do opisu stanu faktycznego przygotowanego przez Kancelarię, wówczas powinna ograniczyć swoje uwagi do krótkiego oświadczenia w tym przedmiocie;
  - (ii) jeżeli strona zgłasza zastrzeżenia tylko co do części opisu stanu faktycznego przedstawionego przez Kancelarię lub chce je uzupełnić, wówczas powinna ograniczyć uwagi do tych konkretnych punktów;
  - (iii) jeżeli strona zgłasza sprzeciw co do całego stanu faktycznego lub niektórych faktów przedstawionych przez drugą stronę, wówczas powinna wyraźnie wskazać, które fakty są niesporne oraz ograniczyć swoje uwagi do punktów spornych;
- b) argumenty prawne odnoszące się po pierwsze do dopuszczalności, a po drugie, do przedmiotu skargi; jednakże,
- (i) jeżeli stronie przedstawione zostały konkretne pytania dotyczące kwestii faktycznych lub prawnych, powinna ona, bez uszczerbku dla reguły 55, ograniczyć swe argumenty do takich pytań;
  - (ii) jeżeli pismo jest odpowiedzią na argumenty drugiej strony, uwagi powinny odnosić się do konkretnych argumentów, w kolejności wyżej określonej.
15. a) Pisma procesowe stron złożone po dopuszczeniu skargi powinny zawierać:
- (i) krótkie oświadczenie potwierdzające stanowisko strony dotyczące stanu faktycznego, ustalone w decyzji o dopuszczalności;
  - (ii) argumenty prawne odnoszące się do przedmiotu sprawy;
  - (iii) odpowiedzi na konkretne pytania Trybunału dotyczące kwestii faktycznych lub prawnych;
- b) Strona skarżąca występująca jednocześnie z roszczeniem o słuszne zadośćuczynienie powinna uczynić to w sposób określony w niniejszych wytycznych dotyczących praktyki odnoszących się do wniosków o słuszne zadośćuczynienie.
16. Ze względu na poufność postępowania zmierzającego do polubownego załatwienia sprawy (zob. artykuł 39 ust. 2 Konwencji oraz reguła 62 ust. 2), wszystkie oświadczenia i dokumenty, które złożono w związku z próbą osiągnięcia polubownego załatwienia sprawy powinno się przedkładać oddzielnie od pism procesowych.
17. Nie można w pismach procesowych przedkładanych w związku z postępowaniem spornym przywoływać propozycji, ustępstw lub innych oświadczeń złożonych w związku z negocjacjami ugodowymi.

III. Terminy

Zasady ogólne

18. Strona ponosi odpowiedzialność za dostarczenie w terminie Kancelarii Trybunału pism procesowych oraz wszelkich załączonych dokumentów lub dowodów.

Przedłużanie terminów

19. Termin określony na podstawie reguły 38 może zostać przedłużony na wniosek strony.
20. Strona ubiegająca się o przedłużenie terminu do złożenia pisma procesowego musi wystąpić z wnioskiem niezwłocznie po tym, gdy dowiedziała się o okolicznościach

uzasadniających takie przedłużenie oraz, w każdym wypadku, przed upływem terminu. Powinna ona wskazać przyczyny zwłoki.

21. Przedłużenie terminu stosuje się do wszystkich stron, dla których ten termin biegnie, w tym również stron, które nie wystąpiły o przedłużenie.

IV. Niewywiązanie się z wymogów dotyczących pism procesowych

22. W przypadku złożenia pisma procesowego niezgodnie z wymogami wskazanymi w ustępach 8-15 niniejszych wytycznych dotyczących praktyki, Przewodniczący Izby może zwrócić się do zainteresowanej strony o ponowne wniesienie pisma zgodnie z tymi wymogami.

23. Niewywiązanie się z wyżej wymienionych warunków może skutkować uznaniem pisma procesowego za niezłożone poprawnie (zob. regułę 38 ust. 1).

Roszczenia o słuszne zadośćuczynienie³⁹

I. Wprowadzenie

§§§
§§§§§ — Słuszne zadośćuczynienie nie jest automatycznie przyznawane w konsekwencji ustalenia przez Europejski Trybunał Praw Człowieka, że doszło do naruszenia prawa gwarantowanego w Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka lub Protokołach do niej. Wynika to jasno ze sformułowania artykułu 41, który stanowi, że Trybunał orzeka słuszne zadośćuczynienie tylko wtedy, gdy prawo krajowe nie pozwala na całkowite usunięcie konsekwencji naruszenia, oraz, nawet w takich wypadkach, tylko "gdy zachodzi potrzeba" (*s'il y a lieu* w wersji francuskiej).

§§§
§§§§§ — Ponadto, Trybunał zasądzi tylko takie zadośćuczynienie, które uzna za "słuszne" (*équitable* w wersji francuskiej) w danych okolicznościach. W konsekwencji pod uwagę bierze się szczególne okoliczności każdej sprawy. Trybunał może zdecydować, że w odniesieniu do niektórych zarzutów stwierdzenie naruszenia stanowi samo w sobie wystarczające słuszne zadośćuczynienie, bez potrzeby finansowej rekompensaty. Trybunał może również ze względów słuszności przyznać mniej niż wartość szkody rzeczywiście poniesionej lub wysokość kosztów i wydatków rzeczywiście poniesionych albo w ogóle nie przyznać żadnego zadośćuczynienia. Tak może być, na przykład, gdy sytuacja, której dotyczy skarga, wysokość szkody lub poziom kosztów wynikają z winy skarżącego. Ustalając wysokość zadośćuczynienia, Trybunał może również wziąć pod uwagę stosowne stanowiska skarżącego jako strony pokrzywdzonej naruszeniem oraz Układającej się

39Wytyczne dotyczące praktyki wydane przez Prezesa Trybunału zgodnie z Regułą 32 Regulaminu Trybunału dnia 28 marca 2007 r.

Strony jako odpowiedzialnej za interes publiczny. Wreszcie, Trybunał zwykle bierze pod uwagę lokalne uwarunkowania ekonomiczne.

Orzekając o przyznaniu odszkodowania na podstawie artykułu 41, Trybunał może kierować się standardami krajowymi. Nie jest jednak nimi nigdy związany.

Osoby występujące z roszczeniem ostrzega się, że warunkiem przyznania słusznego zadośćuczynienia jest zastosowanie się do formalnych i materialnych wymogów wynikających z Konwencji i Regulaminu Trybunału.

II. Zgłaszanie roszczeń o słusne zadośćuczynienie: wymogi formalne

Terminy oraz inne wymogi formalne dotyczące zgłaszania roszczeń o słusne zadośćuczynienie są zawarte w regule 60 Regulaminu Trybunału, której odpowiednia część stanowi:

§§

1. „Skarżący, który domaga się słusznego zadośćuczynienia na podstawie artykułu 41 Konwencji w przypadku, gdy Trybunał stwierdzi naruszenie jego praw wynikających z Konwencji, powinien w tym celu wystąpić z wyraźnym żądaniem.
2. Skarżący powinien przedstawić szczegółowo określone pozycje swojego żądania, łącznie ze wszystkimi istotnymi dokumentami na ich potwierdzenie, w terminie wyznaczonym na złożenie stanowiska skarżącego w sprawie przedmiotu skargi, chyba że Przewodniczący Izby zdecyduje inaczej.
3. W razie niedopełnienia przez skarżącego wymogów określonych w poprzedzających ustępach, Izba może odrzucić żądania w całości lub w części.

§§

...”

Tak więc Trybunał wymaga, aby konkretne roszczenia były potwierdzone stosowną dokumentacją dowodową, bez której może nie przyznać żadnego zadośćuczynienia. Trybunał odrzuci również roszczenia przedstawione w formularzu skargi, ale niezgłoszone ponownie na właściwym etapie postępowania oraz roszczenia zgłoszone po terminie.

III. Zgłaszanie roszczeń o słusne zadośćuczynienie: wymogi materialne

Słuszne zadośćuczynienie może zostać przyznane na podstawie artykułu 41 Konwencji w związku z:

- a) szkodą majątkową;
- b) szkodą niemajątkową; oraz
- c) kosztami i wydatkami.

1. Szkoda (zagadnienia ogólne)

§§ 299, 300 — Musi zachodzić wyraźny związek przyczynowy pomiędzy zgłoszoną szkodą a zarzucanym naruszeniem. Trybunał nie uzna za wystarczające luźnego związku pomiędzy zarzucanym naruszeniem a szkodą ani też samego przypuszczenia co do tego, jakby mogło być.

§§ 299, 300 — Odszkodowanie może zostać przyznane w takim stopniu, w jakim szkoda jest rezultatem ustalonego naruszenia. Nie przyznaje się odszkodowania za szkodę będącą skutkiem zdarzenia lub sytuacji, które nie zostały uznane za naruszenie Konwencji, ani za szkodę związaną ze skargami (zarzutami) uznanymi za niedopuszczalne na wcześniejszym etapie postępowania.

§§ 299, 300 — Trybunał zasądza odszkodowanie w celu zrekompensowania skarżącemu rzeczywistych, krzywdzących skutków naruszenia. Celem nie jest ukaranie odpowiedzialnej Ukladającej się Strony. Dlatego Trybunał uznawał jak dotąd za niewłaściwe uznawanie roszczeń odszkodowawczych określanym mianem "karnych", "kwalifikowanych" lub "zawiązką".

2. Szkoda majątkowa

§§ 299, 300 — W odniesieniu do szkody majątkowej zasadą jest, że skarżący powinien być tak dalece jak to możliwe, postawiony w sytuacji w jakiej byłby, gdyby ustalone naruszenie nie miało miejsca, innymi słowy *restitutio in integrum*. Może to obejmować odszkodowanie za straty rzeczywiście poniesione (*damnum emergens*) oraz straty lub utratę zysku spodziewanego w przyszłości (*lucrum cessans*).

§§ 299, 300 — Do skarżącego należy wykazanie, że szkoda jest wynikiem zarzucanego naruszenia lub naruszeń. Skarżący powinien przedstawić stosowne dokumenty w celu potwierdzenia, tak dalece jak to możliwe, nie tylko samego istnienia, ale również wysokości lub wartości szkody.

§§ 299, 300 — Trybunał zwykle przyznaje odszkodowanie odpowiadające pełnej wysokości obliczonej szkody. Jednakże, jeżeli rzeczywista szkoda nie może być precyzyjnie obliczona, Trybunał oszacowuje wysokość szkody w oparciu o fakty, którymi dysponuje. Jak wskazano w ustępie 2 powyżej, jest również możliwe, że Trybunał ze względów słuszności przyzna mniej niż pełną wysokość szkody.

3. Szkoda niemajątkowa

§§ 299, 300 — Trybunał zasądza zadośćuczynienie za szkodę niemajątkową w celu zrekompensowania skarżącemu krzywd niematerialnych, na przykład cierpienie psychicznych lub fizycznych.

§§ 299, 300 — Z natury szkody niemajątkowej wynika to, że nie można jej precyzyjnie obliczyć. Jeżeli ustalono, że szkoda taka nastąpiła, a Trybunał uważa przyznanie rekompensaty pieniężnej za konieczne, dokona oszacowania na zasadzie słuszności, uwzględniając standardy wypracowane w jego orzecznictwie.

Skarżący, którzy wnoszą o przyznanie zadośćuczynienia za szkodę niemajątkową, mogą sami określić kwotę, która w ich ocenie byłaby słuszna. Skarżący, którzy uważają się za pokrzywdzonych więcej niż jednym naruszeniem, mogą żądać albo jednej kwoty obejmującej wszystkie zarzucane naruszenia, albo odrębnych kwot w odniesieniu do każdego zarzucanego naruszenia.

4. Koszty i wydatki

Trybunał może nakazać zwrot kosztów i wydatków, które poniósł/a skarżący/a - najpierw na poziomie krajowym, a następnie w postępowaniu przed samym Trybunałem - usiłując zapobiec zaistnieniu naruszenia lub próbując uzyskać odszkodowanie za to naruszenie. Do takich kosztów i wydatków zwykle zalicza się koszty pomocy prawnej, opłaty sądowe itp. Mogą one również obejmować wydatki na podróż i utrzymanie, w szczególności, gdy poniesiono je w związku z obecnością na rozprawie przed Trybunałem.

Trybunał uwzględnia roszczenia o zwrot kosztów i wydatków tylko w takim stopniu w jakim wiążą się one ze stwierdzonymi naruszeniami. Odrzuca je w takim zakresie, w jakim odnoszą się do skarg, w których nie stwierdzono naruszenia, lub do skarg, które zostały uznane za niedopuszczalne. Z tego względu, skarżący mogą chcieć wiązać poszczególne pozycje roszczeń z konkretnymi skargami (zarzutami).

Koszty i wydatki muszą zostać faktycznie poniesione. Oznacza to, że skarżący poniósł je lub jest zobowiązany je ponieść na mocy prawa lub zobowiązania umownego. Odlicza się wszelkie kwoty uiszczane przez lub należne od władz krajowych lub Rady Europy w ramach pomocy prawnej.

Poniesienie kosztów i wydatków musiało być konieczne. Oznacza to, że musiały być nieuniknione w celu zapobieżenia naruszeniu lub uzyskania odszkodowania za naruszenie.

Koszty i wydatki muszą być w rozsądnej wysokości. Jeżeli Trybunał uznaje je za nadmierne, przyznaje kwotę, która w jego szacunku, jest rozsądna.

Trybunał wymaga dowodów, takich jak szczegółowe rachunki i faktury. Muszą one być wystarczająco szczegółowe, aby umożliwić Trybunałowi ustalenie, w jakim zakresie zostały spełnione powyższe wymagania.

5. Dane do płatności

Skarżących prosi się o wskazanie rachunku bankowego, na który mają zostać wpłacone wszelkie przyznane kwoty. Jeżeli skarżący życzą sobie, aby konkretne kwoty, na przykład kwoty przyznane tytułem zwrotu kosztów i wydatków, zostały wpłacone osobno, na przykład bezpośrednio na rachunek bankowy ich przedstawicieli, powinni o to wystąpić.

IV. Forma zadośćuczynienia przyznanego przez Trybunał

~~CC~~ Trybunał zasądza zadośćuczynienie zwykle w formie kwoty pieniężnej, którą pozwana Układająca się Strona jest zobowiązana zapłacić osobie pokrzywdzonej lub osobom pokrzywdzonym stwierdzonym naruszeniem. Tylko w wyjątkowych przypadkach Trybunał może rozważyć wydanie orzeczenia wynikowego ("consequential order"), zmierzającego do zakończenia naruszeniu lub jego naprawienia. Jednakże, Trybunał może, według własnego uznania, wydać wytyczne co do wykonania jego wyroku (artykuł 46 Konwencji).

~~CC~~ Kwota pieniężna na podstawie artykułu 41 zasadniczo zostaje zasądzona w euro (EUR, €) bez względu na to, w jakiej walucie skarżący określił roszczenia. Jeżeli skarżący ma otrzymać zapłatę w walucie innej niż euro, Trybunał zobowiązuje do przeliczenia zasądzonej kwoty na tę inną walutę według kursu wymiany z daty zapłaty. Formułując roszczenia skarżący powinni, gdy jest to zasadne, rozważyć konsekwencje tej zasady w świetle przeliczania kwot wyrażonych w walucie innej niż euro na euro lub odwrotnie.

~~CC~~ Trybunał z urzędu wyznaczy termin do dokonania zapłaty; termin ten wynosi zwykle trzy miesiące od daty, w której wyrok Trybunału stał się ostateczny i wiążący. Trybunał z urzędu zasądza również odsetki za opóźnienie należne w przypadku przekroczenia tego terminu, zwykle według prostej stawki równej marginalnej stawce kredytowej Europejskiego Banku Centralnego w okresie opóźnienia powiększonej o trzy punkty procentowe.

Wnioski o anonimowość⁴⁰

(Reguły 33 i 47 Regulaminu Trybunału)

Zasady ogólne

Stronom przypomina się, że dokumenty w postępowaniu przed Trybunałem są jawne, chyba że uzyskano wyłączenia zgodnie z regułą 33 lub 47 Regulaminu Trybunału. Z tego względu publicznie dostępne będą wszystkie informacje przedkładane w związku ze skargą zarówno w postępowaniu pisemnym jak i ustnym, włącznie z informacjami na temat skarżącego lub stron trzecich.

Strony powinny również być świadome, że opis stanu faktycznego, decyzje i wyroki Trybunału są zwykle publikowane w HUDOC⁴¹ na stronie internetowej Trybunału (reguła 78).

Wnioski w zawisłych sprawach

Wniosek o anonimowość powinien być złożony na etapie wypełniania formularza skargi a na późniejszym etapie, tak szybko jak to możliwe. W obu przypadkach skarżący powinien uzasadnić wniosek i określić wpływ, jaki może mieć na niego lub na nią upublicznienie sprawy.

Wnioski o skutkach wstecznych

Jeśli skarżący wnosi o anonimowość sprawy lub spraw opublikowanych w HUDOC przed 1 stycznia 2010 r., powinien wysłać list do Kancelarii, w którym uzasadni wniosek i określi skutki, jakie upublicznienie miało lub może mieć dla niej lub dla niego. Skarżący powinien również przedstawić wyjaśnienie, dlaczego wniosku o anonimowość nie wniesiono, gdy sprawa była zawista przed Trybunałem.

Podejmując decyzję co do wniosku Przewodniczący weźmie pod uwagę wyjaśnienia przedstawione przez skarżącego, dotychczasowy poziom rozgłosu danej decyzji lub wyroku i czy zasadnym lub praktycznym jest przychylenie się do wniosku.

Przychylając się do wniosku, Przewodniczący decyduje o podjęciu najstosowniejszych kroków w celu ochrony skarżącego przed zidentyfikowaniem. Przykładowo, decyzja lub wyrok mogą być, między innymi, usunięte ze strony Trybunału lub dane osobowe mogą być usunięte z opublikowanego dokumentu.

Inne środki

40Wytyczne dotyczące praktyki wydane przez Prezesa Trybunału zgodnie z regułą 32 Regulaminu Trybunału dnia 14 stycznia 2010.

41<http://hudoc.echr.coe.int/>

W celu zapewnienia poszanowania życia prywatnego Przewodniczący może również przedsięwziąć jakiegokolwiek inne środki, które uzna za konieczne lub pożądane w stosunku do jakiegokolwiek materiału opublikowanego przez Trybunał.

Elektroniczne składanie pism przez skarżących⁴²

I. Zakres zastosowania

§§§ Po zakomunikowaniu sprawy, skarżący, którzy wybrali opcję elektronicznego składania pism, wysyłają całą pisemną korespondencję z Trybunałem za pośrednictwem Elektronicznego Serwisu Korespondencyjnego Trybunału (*Electronic Communications Service, ECS*) i akceptują pisemną korespondencję przesyłaną im przez Kancelarię Trybunału poprzez ECS, z następującymi wyjątkami:

- (a) cała pisemna korespondencja w związku z wnioskiem o zastosowanie środka tymczasowego zgodnie z regułą 39 Regulaminu Trybunału wysyłana jest wyłącznie faksem lub pocztą;
- (b) załączniki, takie jak plany, podręczniki itd., które nie mogą być przeglądane całościowo w formacie elektronicznym, mogą być składane pocztą;
- (c) Kancelaria Trybunału może żądać wniesienia w drodze pocztowej dokumentu lub załącznika w formie papierowej.

§§§ Jeśli skarżący przesłał dokument pocztą lub faksem, powinien, tak szybko jak to możliwe, przesłać elektronicznie powiadomienie o powyższym, opisując wysłany dokument, określając datę wysyłki i wyjaśniając powody, dlaczego przesłanie dokumentu elektronicznie nie było możliwe.

II. Wymogi techniczne

§§§ Skarżący dysponują koniecznym sprzętem technicznym i stosują się do instrukcji obsługi wysłanej im przez Kancelarię Trybunału.

III. Format i sposób nadawania nazw

§§§ Dokument składany elektronicznie ma format PDF, najlepiej PDF z opcją wyszukiwania.

---

⁴²Wydane przez Prezesa Trybunału zgodnie z regułą 32 Regulaminu Trybunału dnia 29 września 2014. Wytyczne dotyczące praktyki wejdą w życie w dniu określonym po zakończeniu fazy testowej.

☞ Niepodpisane listy i pisemne oświadczenia stron nie są akceptowane. Podpisane dokumenty składane elektronicznie generowane są poprzez skanowanie oryginalnej kopii papierowej. Skarżący zachowują oryginalne kopie papierowe w swoich dokumentach.

☞ Nazwa dokumentu przekazywanego elektronicznie poprzedzona jest numerem skargi, następnie zawiera nazwisko skarżącego, tak jak zostało zapisane alfabetem łacińskim przez Kancelarię Trybunału, i zawiera wskazanie zawartości dokumentu⁴³.

IV. Data w kontekście przestrzegania terminów

☞ Za datę, w której skarżący pomyślnie złożył dokument elektronicznie Trybunałowi będzie uważana data wysyłki, zgodnie z czasem strasburskim, w rozumieniu reguły 38 ust. 2 lub data złożenia dla celów reguły 73 ust. 1.

☞ W celu ułatwienia śledzenia wymienianej korespondencji i zapewnienia zgodności z przestrzeganiem terminów wyznaczonych przez Trybunał, skarżący powinien regularnie sprawdzać jego lub jej konto e-mail i konto ECS.

V. Różne wersje tego samego dokumentu

☞ ECS nie zezwala na zmianę, zamianę ani usunięcie złożonego dokumentu. Jeśli zajdzie potrzeba, aby skarżący zmienił dokument, który złożył, tworzy nowy dokument o innej nazwie (przykładowo poprzez dodanie słowa „zmieniony” (*modified*) w nazwie dokumentu). Taka możliwość powinna być wykorzystana tam, gdzie jest to rzeczywiście konieczne i nie powinna być wykorzystywana do poprawiania drobnych błędów.

☞ Jeśli skarżący złożył więcej niż jedną wersję tego samego dokumentu, wyłącznie dokument złożony w terminie jest brany pod uwagę. Jeśli więcej niż jedna wersja została złożona w terminie, pod uwagę brana jest ostatnia wersja, chyba, że Przewodniczący Izby zdecyduje inaczej.

43Przykład: 65051/01 Karagyzov Obserwacje Dopuszczalność Przedmiot Skargi (65051/01 Karagyzov Observ Adm Merits).